

การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย THE CULTURAL ADAPTATION OF CHINESE STUDENTS IN THAILAND

วรธา รุ่งบานจิต¹ และ วราลี รุ่งบานจิต^{2*}
Woratha Rungbanjit¹ and Waralee Rungbanjit^{2*}

^{1, 2}มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 133 ถ.เทศบาล 3 ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา 95000 ประเทศไทย

^{1, 2}Yala Rajabhat University 133 Thetsaban 3 Rd., Sateng Sub-district, Mueang District, Yala Province 95000 Thailand

*Corresponding author E-mail: waralee.r@yru.ac.th

(Received: 22 Mar, 2025; Revised: 11 Sep, 2025; Accepted: 30 Sep, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย มุ่งเน้นปัญหา ความท้าทาย กลยุทธ์ในการปรับตัว และเสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายหรือมาตรการสนับสนุน การปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับนักศึกษาชาวจีน จำนวน 15 คนที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยในประเทศไทย ไม่น้อยกว่า 3 เดือน ไม่จำกัดสาขาวิชา การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งติดต่อผ่านอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และอาจารย์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ โดยใช้ภาษาไทยและภาษาจีนในการสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับ ความต้องการและความถนัดของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถสื่อสารได้อย่างสะดวกและได้ข้อมูลที่ลึกซึ้ง เกี่ยวกับประสบการณ์การปรับตัวในบริบทสังคมไทย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เสนอในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชาวจีนเผชิญปัญหาหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านภาษาและการสื่อสาร นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานภาษาไทย ทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน 2) ปัญหาด้าน การเรียน การศึกษาของไทยเน้นการเรียนแบบ Active Learning ซึ่งแตกต่างจากระบบการเรียนในจีนที่เน้นการฟังบรรยาย 3) ปัญหาด้านการใช้ชีวิต อาทิ ความแตกต่างของอาหาร สภาพภูมิอากาศ และระบบขนส่งสาธารณะที่ไม่สะดวก และ 4) ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม นักศึกษาชาวจีนต้องปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบปฏิสัมพันธ์และมารยาททางสังคมของไทย กลยุทธ์ที่นักศึกษาชาวจีนใช้ในการปรับตัว ได้แก่ การเรียนรู้ภาษาไทยจากเพื่อนและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ การใช้ แอปพลิเคชันแปลภาษา การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเพื่อฝึกฝนทักษะภาษาไทยและสร้างมิตรภาพกับนักศึกษา ชาวไทย การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหาร การวางแผนการเดินทางให้สะดวกขึ้น และการทำความเข้าใจ วัฒนธรรมไทยผ่านการสังเกตและการมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยไทยควรจัดหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นและกิจกรรม เชิงวัฒนธรรมเพื่อช่วยให้นักศึกษาต่างชาติเข้าใจสังคมไทยมากขึ้น นอกจากนี้ นักศึกษาชาวจีนควรเตรียมพื้นฐาน ด้านภาษาและข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในประเทศไทยก่อนเดินทางมาเรียน

คำสำคัญ: การปรับตัวทางวัฒนธรรม, นักศึกษาชาวจีน, กลยุทธ์การปรับตัว

^{1, 2} อาจารย์ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ABSTRACT

This study aimed to examine the cultural adaptation of Chinese students in Thailand, focusing on the problems, challenges, adaptation strategies, and proposed measures for improving institutional policies that support international students. A qualitative research methodology was employed, utilizing in-depth interviews with 15 Chinese students who had been studying at Thai universities for no less than three months, regardless of their academic disciplines. Data were collected through semi-structured interviews, with participants recruited via university lecturers who identified appropriate informants based on predetermined criteria. The interviews were conducted in both Thai and Chinese, and the data were analyzed using qualitative content analysis and presented descriptively.

The findings revealed that Chinese students faced four major areas of difficulty: (1) language and communication, as most participants lacked foundational Thai language skills, which created obstacles in both academic and daily contexts; (2) educational differences, with Thai universities emphasizing active learning approaches, contrasting with the lecture-based methods commonly practiced in China; (3) lifestyle-related challenges, including unfamiliar food, climate, and inconvenient public transportation systems; and (4) cultural differences, particularly in social norms and interpersonal interactions within Thai society.

To cope with these challenges, students adopted several adaptation strategies, such as learning Thai through peer interaction and online resources, using translation applications, participating in university activities to improve language proficiency and build social networks, adjusting dietary habits, planning travel routes more effectively, and gaining cultural knowledge through observation and engagement with local individuals.

The study recommended that Thai universities should provide introductory Thai language courses and cultural orientation programs to enhance international students' understanding of Thai society. Additionally, Chinese students were encouraged to acquire basic language skills and familiarize themselves with life in Thailand prior to their arrival.

KEYWORDS: Cultural Adaptation, Chinese Students, Adaptation Strategies

บทนำ

ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ทางการศึกษา การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ณ ต่างประเทศได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาการเลือกหลักสูตรการศึกษาของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย (Wu, 2020) พบว่า ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับจากสื่อมวลชน นักลงทุน และนักท่องเที่ยวทั่วโลกในหลากหลายประเด็น ภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ประเทศจีนได้ก้าวขึ้นเป็นประเทศที่มีจำนวนนักศึกษาชาวจีนไปศึกษาต่อต่างประเทศมากที่สุดในโลก นอกเหนือจากประเทศพัฒนาแล้วในโลกตะวันตก เช่น สหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา ประเทศไทยในฐานะ “ประตูสู่อาเซียน” ก็ได้รับความนิยมอย่างมาก ในหมู่นักศึกษาชาวจีนเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ สถาบันการศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยจึงได้ดำเนินความร่วมมือแลกเปลี่ยนนักศึกษาชาวจีนเพื่อให้เข้ามาศึกษาในประเทศไทย และได้เปิดหลักสูตรนานาชาติเพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติให้เข้ามาศึกษามากยิ่งขึ้น

จากข้อมูลของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) พบว่า ปัจจุบันจำนวนนักศึกษาชาวจีนที่เข้ามาเรียนระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปีการศึกษา 2563 มีนักศึกษาชาวจีนทั้งสิ้น 14,423 คน จากจำนวนนักศึกษาต่างชาติ 21,360 คน ในปีการศึกษา 2567 มีนักศึกษาชาวจีนทั้งสิ้น 28,052 คน จากจำนวนนักศึกษาต่างชาติ 53,006 คน จะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา จำนวนนักศึกษาชาวจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยเป็นไปอย่างก้าวกระโดด โดยพื้นที่ที่นักศึกษาชาวจีนนิยมมาศึกษาต่อมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร รวมถึงเขตปริมณฑล เพราะเป็นศูนย์กลางของประเทศ สะดวกต่อการใช้ชีวิต มีสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง ส่วนภาคเหนือเนื่องจากอยู่ใกล้กับประเทศจีน การเดินทางจึงสะดวกสบายทั้งทางบกและทางอากาศ มีสภาพภูมิอากาศที่ใกล้เคียงกับประเทศจีน ค่าครองชีพไม่สูงมาก และมีชุมชนชาวจีนอพยพตั้งรกรากในภาคเหนือ และสถาบันการศึกษาหลายแห่งมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในจีน ทำให้หลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ เชียงราย เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของนักศึกษาชาวจีน (Nukitragan &

Chantaraphaha, 2021) สาเหตุที่นักศึกษาชาวจีนนิยมมาเรียนในประเทศไทยนั้น เนื่องจากการแข่งขันทางการศึกษาของจีนที่มีการแข่งขันสูง มหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีการรองรับจำนวนนักศึกษาชาวจีนอย่างจำกัด (Thanuttamanon, 2021) ทำให้นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่เลือกจะไปศึกษาต่อต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป และประเทศในอาเซียน โดยประเทศไทยถือเป็นประเทศที่นักศึกษาชาวจีนนิยมเลือกมากที่สุด ในภูมิภาคนี้ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่น่าอยู่ ผู้คนมีน้ำใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีค่าครองชีพที่ถูก มีวัฒนธรรม อาหารการกิน สถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายและชีวิตความเป็นอยู่ในแบบเอเชีย (Yang, 2022) ซึ่งมีความใกล้เคียงกัน ทำให้นักศึกษาชาวจีนปรับตัวได้ไม่ยาก การเดินทางมาเรียนที่ไทยถือว่าค่อนข้างสะดวก จากข้อมูลของสถานเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทยพบว่า นักศึกษาชาวจีนที่มาเรียนในประเทศไทย ส่วนใหญ่มาจากมณฑลยูนนาน เสฉวน อานฮุย และกว่างซี ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีน จึงใช้เวลาเดินทางไม่นาน อีกทั้งในอนาคตอาจมีโครงการรถไฟความเร็วสูงที่วิ่งตรงจากประเทศจีนถึงประเทศไทย นอกจากนี้การขยายตัวทางการค้าและการลงทุนยังทำให้นักศึกษาชาวจีนจำนวนมากเข้ามาเรียนในประเทศไทยเพื่อวางรากฐานในอนาคตให้กับตัวเอง เพราะมีความได้เปรียบทางด้านภาษา สามารถหางานได้ง่ายในอนาคต การศึกษาต่อในประเทศไทยจึงมีผลต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต (Kedsaboot, 2025) อย่างไรก็ตาม นักศึกษาชาวจีนที่เข้ามาเรียนในประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการปรับตัวทางวัฒนธรรมซึ่งครอบคลุมทั้งการเรียน ภาษา การใช้ชีวิต และการเข้าสังคม

การปรับตัวทางวัฒนธรรมเป็นกระบวนการที่บุคคลต้องเผชิญเมื่อเข้าสู่สภาพแวดล้อมใหม่ โดยมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความยากง่ายในการปรับตัว นักศึกษาชาวจีนในประเทศไทยมักเผชิญกับปัญหาด้านภาษาและการสื่อสาร ระบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากประเทศจีน วิถีชีวิตที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย อาหาร และสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนและคุณภาพชีวิตของพวกเขาในประเทศไทย

แม้ว่าสื่อหลายแห่งจะนำเสนอข้อดีของการศึกษาต่อในประเทศไทย แต่การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและกลยุทธ์ในการปรับตัวของนักศึกษาชาวจีนยังมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นไปที่การสำรวจปัญหา อุปสรรค กลยุทธ์การปรับตัวของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย และเสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายหรือมาตรการสนับสนุน โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมในการอธิบายกระบวนการปรับตัวของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย ได้แก่ ทฤษฎี U-Curve ของ Oberg (1960) ซึ่ง Oberg ถือเป็นนักวิชาการผู้บุกเบิกในประเด็น “ภาวะช็อกทางวัฒนธรรม” (Culture Shock) ได้เสนอว่าการปรับตัวทางวัฒนธรรมของบุคคลที่เดินทางไปต่างประเทศมักเกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอน ได้แก่ ระยะเวลาฮันนีมูน (Honeymoon) ซึ่งเป็นช่วงที่บุคคลรู้สึกตื่นเต้นและอยาก رؤ้อยากเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมใหม่ ระยะเจรจาต่อรอง (Negotiation) ซึ่งเริ่มมีความรู้สึกหงุดหงิด คิดถึงบ้าน และรู้สึกสูญเสียเมื่อเผชิญกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ระยะการปรับตัว (Adjustment) ที่บุคคลเริ่มเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างค่อยเป็นค่อยไป และระยะการปรับตัวได้ (Adaptation) ซึ่งบุคคลรู้สึกสบายใจ

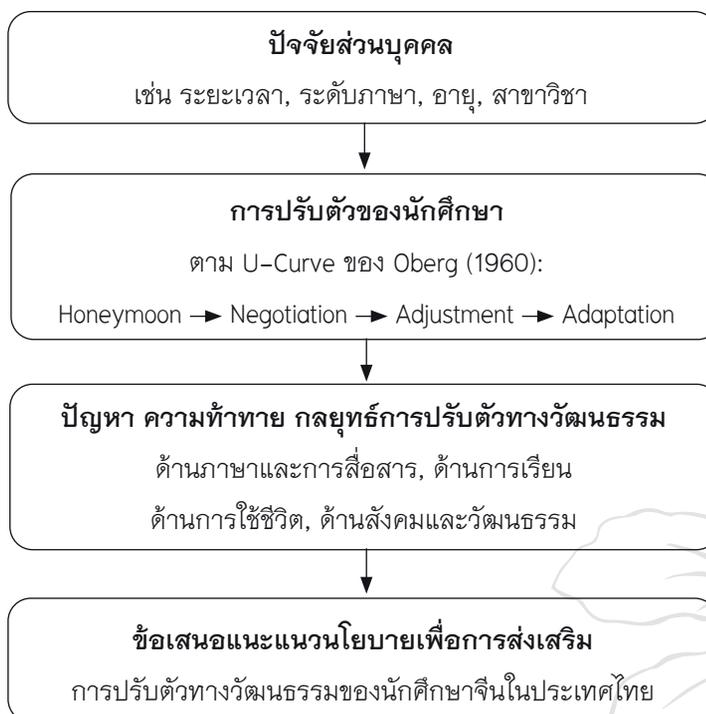
และสามารถกลมกลืนเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ได้ จึงใช้ทฤษฎีนี้วิเคราะห์กระบวนการปรับตัวของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย

งานวิจัยนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นของนักศึกษาชาวจีน รวมถึงแนวทางที่สามารถช่วยให้นักศึกษาชาวจีนสามารถใช้ชีวิตและศึกษาในประเทศไทยได้อย่างราบรื่น ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งนักศึกษาชาวจีนที่ต้องการศึกษาต่อในประเทศไทย มหาวิทยาลัยไทยที่ต้องการพัฒนานโยบายสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาในระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย
2. เพื่อสำรวจแนวทางและกลยุทธ์ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายหรือมาตรการสนับสนุนการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากร

ประชากรในการศึกษานี้คือ นักศึกษาชาวจีนจำนวน 28,052 คนที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย ในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา โดยอ้างอิงข้อมูลจาก กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation [MHESI], 2024) ซึ่งครอบคลุมทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. เป็นนักศึกษาชาวจีนที่เข้ามาศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยไม่จำกัดสาขาวิชา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย
2. นักศึกษาชาวจีนพำนักอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 3 เดือน เพื่อให้สะท้อนประสบการณ์เกี่ยวกับการปรับตัวทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน
3. กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เป็นนักศึกษาชาวจีนที่กำลังศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากมหาวิทยาลัย 7 แห่ง เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ 5 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 2 แห่ง ใน 3 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคใต้ 2 แห่ง ภาคกลาง 2 แห่ง และภาคเหนือ 3 แห่ง โดยเกณฑ์การคัดเลือกสถาบัน คือ เป็นสถาบันที่มีนักศึกษาชาวจีนเข้าเรียนในหลักสูตรนานาชาติหรือหลักสูตรที่มีนักศึกษาชาวจีน ทั้งนี้เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การปรับตัวในบริบทที่หลากหลาย

กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้รับการประสานผ่านอาจารย์และผู้อำนวยการนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัย และเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ หลังจากได้รับแบบแสดงความยินยอม (Informed Consent) ได้เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการจดบันทึกสะท้อนความคิด (Reflective Notes)

จำนวนกลุ่มตัวอย่างถูกกำหนดโดยอิงหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมุ่งเน้นคุณภาพของข้อมูลมากกว่าปริมาณ โดยผู้วิจัยพิจารณาว่า ข้อมูลมีความอิ่มตัว (Data Saturation) แล้วหากไม่มีประเด็นใหม่เพิ่มขึ้นจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อให้มั่นใจว่าประสบการณ์และมุมมองของกลุ่มตัวอย่างสะท้อนภาพรวมของกลุ่มประชากรเป้าหมายได้ในระดับหนึ่ง

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ เริ่มต้นด้วยการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับนักศึกษาชาวจีนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแนวคำถามที่ใช้เน้นการเล่า กระบวนการปรับตัว เหตุการณ์ ประสบการณ์ ปัญหา ความท้าทาย และกลยุทธ์ในการปรับตัวทางวัฒนธรรม สำหรับการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) คือ ส่วนแรกการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีอิสระที่จะเล่าเรื่องต่าง ๆ ของตนเอง ทั้งเรื่องครอบครัว ประวัติส่วนตัว ประวัติการเรียน การคบเพื่อน และการเลือกเข้ามาเรียนมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ส่วนที่สองเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือการสัมภาษณ์แบบมีจุดมุ่งเน้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องความเป็นอยู่ของนักศึกษาชาวจีนที่มาเรียนในประเทศไทย การเรียน อาหารการกิน สภาพภูมิอากาศ การใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย ปัญหาความท้าทายในชีวิตประจำวัน และกลยุทธ์ในการปรับตัวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยใช้ภาษาจีนและภาษาไทยในการสื่อสาร ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้สะท้อนความคิดทัศนคติ ความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเองได้อย่างชัดเจนที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่ออาจารย์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาชาวจีนกำลังศึกษาอยู่ ผ่านระบบออนไลน์ ประกอบด้วย ทางอีเมล เพชบุ๊กส่วนบุคคล ติดต่อผ่านระบบออฟไลน์ เช่น โทรศัพท์ ติดต่อผ่านทางมหาวิทยาลัยและหมายเลขโทรศัพท์ ส่วนบุคคล โดยให้อาจารย์คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

ตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นัดหมายกับ นักศึกษาชาวจีนผ่านระบบออนไลน์ ก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบเกี่ยวกับการบันทึกเสียง และบันทึกภาพ ข้อมูลเอกสารจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (SCPHYLIRB-2567/205) และเข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์ โดยผู้เข้าร่วมวิจัยมีสิทธิ์ถอนตัวโดยไม่มีผลกระทบต่อ การเรียนการสอน ใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมงต่อผู้เข้าร่วมวิจัย 1 คน เมื่อได้ข้อมูลจาก การสัมภาษณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไฟล์บันทึก ภาพและเสียงมาเก็บรวบรวมพร้อมตั้งรหัสการเข้าถึงข้อมูล จากนั้นได้ถอดไฟล์บันทึกเป็นเอกสาร และส่งให้ผู้เข้าร่วม วิจัยตรวจสอบข้อมูลการสัมภาษณ์ของตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Qualitative Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาถึงปัญหาและ ความท้าทายของการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษา ชาวจีนในประเทศไทย รวมถึงแนวทางและกลยุทธ์ใน การปรับตัวของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย และแนวทาง ในการพัฒนานโยบายหรือมาตรการสนับสนุนการปรับตัว ของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

ผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรม ของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย สามารถเสนอ ผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

นักศึกษาชาวจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทย อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-42 ปี นักศึกษาชาวจีนระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มที่มีอายุ 18-22 ปี จำนวน 13 คน นักศึกษาชาวจีนระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีอายุ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน สาขาที่นักศึกษาชาวจีนเลือกเรียน มีหลายสาขา เช่น การท่องเที่ยว (旅游管理) ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ (英语国际交流) อิสลามศึกษา (伊斯兰学) ภาษาอาหรับ (阿拉伯语) ภาษาไทย (泰语) หลักสูตรที่เรียนมีทั้งหลักสูตรนานาชาติ และหลักสูตรภาษาไทย ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศไทย ประมาณ 6 เดือน ถึง 2 ปี นักศึกษาชาวจีนมาจากมณฑล ต่าง ๆ ของประเทศจีน เช่น ยูนนาน (云南) ชิงไห่ (青海)

หนิงเซีย (宁夏) กุ้ยโจว (贵州) กวางซี (广西) กานซู (甘肃) นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ที่เลือกมาเรียนที่ประเทศไทย เพราะมีสาขาที่ตรงกับความสนใจและความต้องการศึกษาต่อ สามารถเดินทางได้สะดวก ค่าใช้จ่ายไม่สูง ระยะเวลา การปรับตัวแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์และพื้นฐาน ความรู้เดิม ความสามารถด้านภาษา นักศึกษาชาวจีน ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานภาษาไทยก่อนมาเรียน ภาษาหลัก ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาไทย ในด้านที่พักอาศัย นักศึกษาชาวจีนบางคน เลือกพักในหอพักของมหาวิทยาลัย ขณะที่บางคนตัดสินใจ เข้าที่พักรวมมหาวิทยาลัยเพื่อความเป็นส่วนตัวและอิสระใน การใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนการเดินทางนั้น นักศึกษาชาวจีน ส่วนใหญ่ใช้มอเตอร์ไซด์เป็นยานพาหนะหลัก เนื่องจากขนส่ง สาธารณะไม่ครอบคลุมการเดินทางในบางพื้นที่ นักศึกษา ชาวจีนมักเลือกใช้บริการเรียกรถผ่านแอปพลิเคชันควบคู่ ไปกับการเดินทางร่วมกับเพื่อน ซึ่งเป็นทางเลือกที่สะดวก และช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

2. ปัญหาและความท้าทายที่นักศึกษาชาวจีนพบ

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาชาวจีนพบปัญหา และอุปสรรคที่สำคัญ ดังนี้

ปัญหาด้านภาษาและการสื่อสาร นักศึกษา ชาวจีนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานภาษาไทยมาก่อน ส่งผลให้เกิด ความยากลำบากในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การเรียน และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนไทย เช่น การซื้อของ และการเดินทางไปสถานที่ต่าง ๆ นักศึกษาชาวจีนต้อง เผชิญความยากลำบากในการสื่อสารภาษาไทย การสื่อสาร ในชั้นเรียนต้องมีการพูดคำศัพท์เทคนิค ซึ่งเป็นอุปสรรค ที่ต้องอาศัยการแปล นอกจากภาษาไทยแล้ว บางพื้นที่ ยังมีปัญหาการเข้าใจภาษาถิ่นและภาษามลายูในพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนใต้ซึ่งเป็นการท้าทายสำหรับนักศึกษา ชาวจีนบางหลักสูตร

ปัญหาด้านการเรียน ระบบการศึกษาไทยและ ระบบการศึกษาจีนมีความแตกต่างกัน โดยประเทศไทย เป็นการเรียนแบบไม่เคร่งครัด ไม่เคร่งเครียด ไม่เร่งรีบ เน้นการทำงานกลุ่มและกิจกรรมแบบ Active Learning เพื่อให้ นักศึกษาชาวจีนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น นอกจากนี้ยังมีปริมาณ การบ้านและการเรียนรู้การสืบค้นข้อมูลทำให้จำเป็นต้องมี

อุปกรณ์เทคโนโลยีรายบุคคลมากขึ้น เช่น iPod นอกจากนี้ อาจารย์บางท่านใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสารทำให้ต้องอาศัยเพื่อนร่วมชั้นช่วยแปลภาษาซึ่งอาจจะทำให้เข้าใจเนื้อหาไม่ครบถ้วน ซึ่งมีความแตกต่างกับการเรียนการสอนในประเทศจีนที่ใช้การเน้นฟังทฤษฎี การฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอนเป็นหลัก

ปัญหาด้านการใช้ชีวิต 1) ด้านอาหาร อาหารไทยมีรสชาติหวานหรือเผ็ดเกินไปสำหรับนักศึกษาชาวจีนบางคน อีกทั้งอาหารไทยมีรสชาติและวัตถุดิบที่แตกต่างจากอาหารจีน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความไม่คุ้นเคยและความยากลำบากในการเลือกรับประทานอาหาร 2) ด้านสภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยมีสภาพอากาศร้อนชื้น ซึ่งแตกต่างจากประเทศจีนบางพื้นที่ที่นักศึกษาชาวจีนเคยอาศัยอยู่ทำให้เกิดอาการไม่สบายตัว 3) ด้านการเดินทาง เป็นปัญหาใหญ่ของนักศึกษาชาวจีน มหาวิทยาลัยบางแห่งไม่ได้อยู่ในตัวเมือง ทำให้ระบบขนส่งสาธารณะไม่ครอบคลุม นักศึกษาชาวจีนต้องเดินเพื่อไปยังรถขนส่งสาธารณะในระยะไกล ทำให้เกิดความไม่สะดวกและเสียเวลาในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างทางด้านกฎจราจร ทำให้นักศึกษาชาวจีนเกิดความสับสน เช่น การขับขี่พวงมาลัยรถยนต์อยู่ทางซ้าย-ขวาแตกต่างกัน รวมถึงการเดินทางเท้า เช่น การต้องเดินชิดซ้ายหรือชิดขวาบนทางเท้า การข้ามถนนในพื้นที่ที่ไม่มีสัญญาณไฟหรือทางม้าลาย ทำให้รู้สึกไม่มั่นใจและเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ 4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังไม่เอื้อต่อการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังขาดความทันสมัย รวมถึงสนามกีฬาที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการในการออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน

ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรม นักศึกษาชาวจีนรู้สึกโดดเดี่ยวและเหงาในช่วงแรกของการปรับตัว เนื่องจากเดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก บางคนเดินทางมาเพียงลำพัง สังคมและวัฒนธรรมมีความแตกต่างกัน และการปฏิสัมพันธ์ในสังคมไทยที่มีความแตกต่างกับจีน ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนร่วมห้องชาวต่างชาติ ซึ่งมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่ต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องของช่วงเวลาการใช้ชีวิต เช่น เพื่อนร่วมห้องบางคนมีพฤติกรรมชอบทำกิจกรรมหรือพักผ่อนในเวลาว่างวัน และ

ออกไปเที่ยวในเวลาว่างคืน ขณะที่นักศึกษาชาวจีนต้องการใช้เวลาว่างคืนในการพักผ่อนเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนในวันถัดไป ความแตกต่างดังกล่าวนำไปสู่ความรู้สึกไม่สบายใจ ความตึงเครียด และอาจส่งผลต่อสุขภาพกายและจิตใจของนักศึกษาชาวจีน

3. แนวทางและกลยุทธ์ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย

นักศึกษาชาวจีนได้ใช้หลากหลายวิธีในการปรับตัวและแก้ไขปัญหา ดังนี้

การปรับตัวด้านภาษาและการสื่อสาร นักศึกษาชาวจีนมีหลากหลายวิธีในการปรับตัวทางด้านภาษาและการสื่อสาร เช่น การเรียนรู้ภาษาไทยจากเพื่อนชาวไทย โดยการพูดคุยในชีวิตประจำวันหรือซักถามคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจ การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ดูวิดีโอสอนภาษาไทย ฟังเพลงไทย หรืออ่านบทความไทย การใช้งานแอปพลิเคชันแปลภาษา เช่น ใช้แปลข้อความในบทสนทนา แปลเมนูอาหาร หรือช่วยในการอ่านป้ายและเอกสารต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เพื่อฝึกฝนทักษะภาษาไทยในชีวิตจริง บางคนเลือกเรียนรายวิชาเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดียิ่งขึ้น

การปรับตัวด้านการเรียน นักศึกษาชาวจีนมีการปรับตัวโดยการพยายามทำความเข้าใจและปรับตัวเข้ากับรูปแบบการเรียนการสอนในประเทศไทย ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการทำงานกลุ่ม นักศึกษาชาวจีนจึงเลือกใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การใช้ Google Translate เพื่อแปลและทำความเข้าใจเนื้อหาที่ซับซ้อน แอปพลิเคชันเรียนออนไลน์เพื่อทบทวนบทเรียน รวมถึงการเข้าร่วมกลุ่มเรียนร่วมกับเพื่อนนักศึกษาชาวไทยและนักศึกษาชาวต่างชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันความรู้ และช่วยเหลือกันในการเรียน

การปรับตัวด้านการใช้ชีวิต นักศึกษาชาวจีนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารีโอดที่หลากหลาย

1) ด้านอาหาร นักศึกษาชาวจีนบางคนเลือกทำอาหารเองเพื่อให้เข้ากับรสชาติที่ตนเองคุ้นเคย เลือกร้านอาหารของชาวจีน หากร้านอาหารที่มีรสชาติใกล้เคียงกับอาหารจีน ค้นหาร้านอาหารจีนในพื้นที่ใกล้เคียงหรือสั่งอาหารออนไลน์

จากแอปพลิเคชันต่าง ๆ 2) ด้านสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากประเทศไทยมีอากาศร้อนมาก โดยเฉพาะในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม ดังนั้นนักศึกษาชาวจีน ได้มีการปรับตัว โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแต่งกาย การดื่มน้ำให้มากขึ้น และการเลือกอยู่ในสถานที่ที่มีอากาศเย็น

3) ด้านการเดินทาง นักศึกษาชาวจีนวางแผนซื้อรถยนต์หรือมอเตอร์ไซด์มือสองเพื่อการเดินทางที่สะดวกขึ้น ใช้บริการเรียกรถผ่านแอปพลิเคชันกับเพื่อนเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มความสะดวก มีการใช้ขนส่งสาธารณะแต่ไม่สะดวกสำหรับการเดินทางมากนัก นอกจากนี้ยังต้องทำความเข้าใจและเรียนรู้กฎจราจรเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน

4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สนามกีฬา มิใช่เพียงพอต่อความต้องการใช้ นักศึกษาชาวจีนจึงหันไปใช้บริการสนามกีฬาเอกชนหรือสมัครเป็นสมาชิกฟิตเนสภายนอก ซึ่งแม้จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม แต่ก็ช่วยให้พวกเขาสามารถดูแลสุขภาพร่างกายได้ตามความต้องการ นอกจากนี้ การไปใช้บริการภายนอกยังเปิดโอกาสให้ได้พบปะผู้คนหลากหลายและเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น นอกห้องเรียนอีกด้วย

การปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรม นักศึกษาชาวจีนเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยผ่านการสังเกต การสอบถาม และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย โดยการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมและกีฬาภายในมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เทศกาลไทยหรือกิจกรรมจากสถาบันขงจื้อ การปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิต เช่น ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย ปรับตารางชีวิตของตนเองให้ยืดหยุ่นมากขึ้น ใช้ชีวิตแบบไม่เร่งรีบและให้ความสำคัญกับเวลาพักผ่อน สื่อสารอย่างตรงไปตรงมากับเพื่อนร่วมห้องหรือขอความช่วยเหลือเมื่อไม่สามารถปรับตัวได้ สิ่งเหล่านี้ช่วยลดความเครียดจากการเรียนและการปรับตัวในต่างแดน เพราะช่วยให้นักศึกษาชาวจีนจัดสมดุลระหว่างการเรียนและการพักผ่อน ไม่กดดันตัวเองเกินไป มีเวลาผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ และช่วยให้มีพลังในการเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ในต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น

4. แนวทางในการพัฒนานโยบายหรือมาตรการสนับสนุนการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

สำหรับนักศึกษาชาวจีน

นักศึกษาชาวจีนให้ข้อเสนอแนะว่า นักศึกษาชาวจีนที่จะมาศึกษาในประเทศไทยควรเตรียมพื้นฐานด้านภาษาไทยเบื้องต้นก่อนเดินทางมาเรียน เช่น การทักทาย การถามทาง การซื้อขายของ การศึกษาเรื่องวัฒนธรรมไทยและระบบการศึกษาของไทยมาล่วงหน้า เพื่อให้ง่ายต่อการปรับตัวและใช้ชีวิตได้อย่างสะดวกสบาย

สำหรับมหาวิทยาลัย

นักศึกษาชาวจีนให้ข้อเสนอแนะว่ามหาวิทยาลัยควรจัดหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาต่างชาติเพื่อให้นักศึกษาชาวจีนหรือนักศึกษาชาวต่างชาติมีพื้นฐานการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาไทยเพียงพอต่อการเรียนและการใช้ชีวิต มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมไทยเพื่อให้นักศึกษาต่างชาติซึมซับและเกิดความเข้าใจวัฒนธรรมไทยที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมทั้งเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเดินทางและสาธารณูปโภคให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษาต่างชาติ

สรุปผลการวิจัย

นักศึกษาชาวจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทย มีช่วงอายุระหว่าง 18-42 ปี โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาที่หลากหลาย เช่น การจัดการ การท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ และอิสลามศึกษา ระยะเวลาในการพำนักในประเทศไทยแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่อยู่ในประเทศไทยประมาณ 6 เดือนถึง 2 ปี นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานภาษาไทยมาก่อน ส่งผลให้ต้องเผชิญกับปัญหาในด้านภาษาและการสื่อสาร นอกจากนี้ยังพบปัญหาด้านการเรียน ซึ่งเน้นการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการทำงานกลุ่มแตกต่างจากระบบการศึกษาของจีนที่มักเน้นการบรรยายเป็นหลัก

ด้านการใช้ชีวิต และด้านสังคมและวัฒนธรรม จากการวิจัยพบว่า นักศึกษาชาวจีนมีแนวทางการปรับตัวที่หลากหลายและน่าสนใจ ด้านภาษาและการสื่อสาร นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่เรียนรู้ภาษาไทยเพิ่มเติม การทำความเข้าใจระบบการศึกษาไทย การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมารีโอด การปรับตัวด้านสภาพภูมิอากาศ

การเรียนรู้และปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมไทยผ่านการสังเกต การสอบถาม และการมีปฏิสัมพันธ์กับคนไทย

ด้านการเรียน นักศึกษาชาวจีนต้องปรับตัวให้เข้ากับการเรียนการสอนแบบ Active Learning และการทำงานกลุ่ม ซึ่งแตกต่างจากระบบการศึกษาของจีนที่เน้นการบรรยายเป็นหลัก เช่น การฝึกแสดงความคิดเห็น การทำงานกลุ่ม และการเตรียมตัวสำหรับการประเมินผลด้านการเรียนรู้

ด้านการใช้ชีวิต เช่น ด้านอาหาร ด้านสภาพภูมิอากาศ และด้านการเดินทาง เป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่นักศึกษาต้องเผชิญ โดยนักศึกษาชาวจีนหลายคนเลือกปรับตัวด้วยการทำอาหารเอง ใช้บริการขนส่งผ่านแอปพลิเคชัน และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในประเทศไทย

ด้านสังคมและวัฒนธรรม นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่อาศัยการสังเกต การสอบถาม และการสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนไทย การเข้าร่วมกิจกรรมชมรม กีฬาในมหาวิทยาลัย และกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เช่น เทศกาลไทยหรือกิจกรรมของสถาบันขงจื้อ ช่วยให้นักศึกษาชาวจีนได้เรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทยอย่างลึกซึ้ง อีกทั้งการสร้างเครือข่ายสังคมกับเพื่อนชาวไทยและนักศึกษาต่างชาติยังช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยวและเสริมสร้างโอกาสในการปรับตัวให้รวดเร็วขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าว นักศึกษาชาวจีนควรเตรียมพื้นฐานด้านภาษาไทยและศึกษาวัฒนธรรมไทยล่วงหน้าก่อนเดินทางมาศึกษา การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย เช่น การจัดหลักสูตรภาษาไทยสำหรับนักศึกษาต่างชาติ การส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการเดินทางและสาธารณูปโภคที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย การศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและมาตรการเพื่อช่วยให้นักศึกษาต่างชาติสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย พบว่า มีความสอดคล้อง

กับงานวิจัยอื่น ๆ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาการปรับตัวในช่วงแรก งานวิจัยของ ณัฐดา อุตมา, อเนชา เพียรทอง, ณัฐกัญญา นารทวิชญ์กร และณัฐธัญญ์ เจริญสุขวิมล (Utama, Pienthong, Nartwitschakorn, & Jaronsukwimal, 2019) ระบุว่า นักศึกษาต่างชาติมักประสบปัญหาในการปรับตัวในช่วง 1-3 เดือนแรก โดยเฉพาะด้านภาษาและการสื่อสาร จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานภาษาไทยก่อนมาเรียน และต้องเผชิญปัญหาในการใช้ชีวิต เช่น การสั่งอาหาร การเดินทาง และการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาชาวจีนหลายคนสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นหลังจากผ่านระยะเวลาหนึ่ง โดยอาศัยการเรียนรู้จากเพื่อนและการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ทั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงระยะฮันนีมูน (Honeymoon Stage) ตามทฤษฎี U-Curve ของ Oberg (1960) ที่นักศึกษามีความตื่นตัวกับสิ่งใหม่ในช่วงแรก และค่อย ๆ เคลื่อนเข้าสู่ระยะเจรจาต่อรอง (Negotiation Stage) เมื่อเผชิญปัญหาจริงจังในการใช้ชีวิต

การปรับตัวด้านภาษาและการสื่อสาร ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัญหาด้านภาษาเป็นอุปสรรคสำคัญของนักศึกษาชาวจีน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nong & Chayanuvat (2023) และกมลทิพย์ รักเกียรติยศ, ลลิตนันท์ พิวนิล, ธนัษพร นามวัฒน์ และสุนทรารัตน เชื้อนควบ (Rakkiattiyod, Pewnil, Namwat, & Knueankob, 2017) ที่พบว่า นักศึกษาต่างชาติมีปัญหาการใช้ภาษาในการพูด ฟัง อ่าน เขียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนและการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในช่วงแรกของการศึกษา จากการสัมภาษณ์พบว่า นักศึกษาชาวจีนสามารถใช้กลยุทธ์ในการปรับตัว เช่น การใช้แอปพลิเคชันแปลภาษา การเข้าร่วมกิจกรรมที่ช่วยเสริมทักษะภาษาไทย และเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้นเพื่อปรับตัวทางด้านภาษา ซึ่งแสดงถึงการเข้าสู่ระยะปรับตัว (Adjustment Stage) ตามทฤษฎี U-Curve โดยที่นักศึกษาเริ่มหาวิธีแก้ปัญหาและปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่

การปรับตัวด้านการศึกษา นักศึกษาชาวจีนต้องเผชิญกับระบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากประเทศจีน ซึ่งเป็นการเรียนแบบดั้งเดิม เน้นการบรรยายและการท่องจำ ขณะที่ระบบการศึกษาของไทยให้

ความสำคัญกับ Active Learning และการทำงานกลุ่ม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมินทร์ ส่งสิริศักดิ์ (Songsirisak, 2018) ที่กล่าวว่า นักศึกษาชาวจีน ต้องใช้เวลาพอสมควรในการปรับตัวเข้ากับระบบการศึกษาใหม่ นักศึกษาชาวจีนสามารถปรับตัวโดยการใช้เทคโนโลยี ช่วยในการเรียน และการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งช่วยให้พวกเขาก้าวข้ามช่วง Negotiation ไปสู่ระยะปรับตัว (Adjustment Stage) ได้

การปรับตัวด้านการใช้ชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ด้านอาหาร ด้านสภาพภูมิอากาศ ด้านการเดินทาง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาชาวจีน โดยเฉพาะในช่วงแรกของการศึกษา ในด้านอาหาร นักศึกษาชาวจีนคิดว่าอาหารไทย มีรสจัดเกินไป ทำให้เป็นปัญหาอย่างหนึ่งในการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Huang (2021) Rybo-LoPresti & Rhein (2021) และพรหมินทร์ ส่งสิริศักดิ์ (Songsirisak, 2018) พบว่า นักศึกษาต่างชาติประสบปัญหาในเรื่อง อาหาร สุขภาพ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากบ้านเกิด จากการสัมภาษณ์ นักศึกษาชาวจีนบางคนแก้ปัญหาโดยการทำอาหารรับประทานเองหรือเลือกอาหารที่ใกล้เคียงกับอาหารบ้านเกิด และใช้บริการสั่งอาหารเพื่ออำนวยความสะดวก ด้านการเดินทาง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชาวจีนต้องเผชิญกับปัญหาความไม่สะดวกของระบบขนส่งสาธารณะ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่นอกเขตเมือง ซึ่งทำให้นักศึกษาชาวจีนต้องเลือกใช้พาหนะส่วนตัวหรือใช้บริการขนส่งผ่านแอปพลิเคชัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐดา อุตมา, อเนชา เพียรทอง, ณฐาภรณ์ นารทวิชญ์กร และณัฐรัตน์ เจริญสุขวิมล (Utama, Pienthong, Nartwetchakorn, & Jaronsukwimal, 2019) และ Jiang, Xu, Li, Li, & Wang (2024) ที่ระบุว่า การเดินทางเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาต่างชาติ ในขั้นตอนนี้แสดงถึงความสามารถในการปรับตัวเข้าสู่ระยะปรับตัวได้ (Adaptation Stage) ที่นักศึกษารู้สึกสบายใจมากขึ้นและจัดการชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรม นักศึกษาชาวจีนต้องปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย เช่น มารยาททางสังคม การเข้าสังคม และการสื่อสารในบริบทที่แตกต่าง

จากประเทศจีน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang, Yossuck, Panyadee, & Ek-lem (2020) Huang (2021) และงานวิจัยของยุรนนท์ ตามกาล (Tamkan, 2020) ที่ระบุว่า นักศึกษาต่างชาติสามารถรักษาสถิติของตนเอง พร้อมกับรับวัฒนธรรมไทยเข้ามาได้จากการสัมภาษณ์ นักศึกษาชาวจีนแสดงให้เห็นว่า พวกเขายังคงรักษานิยามการบริโภคอาหารจีน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา และวิถีชีวิตบางอย่างของตนเอง แต่ก็เริ่มยอมรับวัฒนธรรมไทย นักศึกษาชาวจีนที่เข้าร่วมการศึกษาคำนี้ใช้วิธีสังเกตและเรียนรู้พฤติกรรมจากคนไทย รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัย และการทำความเข้าใจและปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย ซึ่งแสดงถึงการก้าวเข้าสู่ ระยะปรับตัวได้อย่างเต็มที่

กลยุทธ์การปรับตัวของนักศึกษาชาวจีน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงทิพย์ เจริญรุทซ์ (Chareonrook, 2023) Kang, Yossuck, Panyadee, & Ek-lem (2020) และ Nong & Chayanuvat (2024) แนะนำว่า การเปิดใจและสร้างมิตรภาพกับคนท้องถิ่นเป็นกลยุทธ์สำคัญในการปรับตัว นักศึกษาชาวจีนที่สัมภาษณ์ได้กล่าวถึงการปรับตัวผ่านการทำความรู้จักเพื่อนใหม่ และการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะภาษาและสร้างความเข้าใจวัฒนธรรมไทย การใช้เวลาวางให้เกิดประโยชน์ รวมถึงให้ความรู้สึกผ่อนคลายจากความเครียด

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับตัวที่ดีขึ้นของนักศึกษาชาวจีน จากการศึกษาครั้งนี้ นักศึกษาชาวจีนเสนอแนะว่าการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางมาเรียนในประเทศไทย มีความสำคัญอย่างมาก ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภาษา วัฒนธรรม และระบบการศึกษาไทยล่วงหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kang, Yossuck, Panyadee, & Ek-lem (2020) และพรหมินทร์ ส่งสิริศักดิ์ (Songsirisak, 2018) ที่เสนอว่า มหาวิทยาลัยในจีนควรมีการอบรมปฐมนิเทศ เพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ นักศึกษาชาวจีนที่สัมภาษณ์หลายคนสะท้อนว่า หากมีการเตรียมความพร้อมด้านภาษา ก่อนเดินทางมา จะช่วยให้การใช้ชีวิตราบรื่นขึ้น

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาชาวจีนที่มาศึกษาในประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลายซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ Oberg (1960) ที่อธิบายว่า

กระบวนการปรับตัวเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเวลาและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแม้นักศึกษาชาวจีนจะพบกับอุปสรรคในการปรับตัวในช่วงแรก แต่ด้วยกลยุทธ์ที่เหมาะสม เช่น การใช้เทคโนโลยีช่วยเหลือ การพึ่งพาเครือข่ายทางสังคม และการเปิดใจเรียนรู้วัฒนธรรมใหม่ ส่งผลให้นักศึกษาชาวจีนสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

สำหรับนักศึกษาชาวจีน

1. นักศึกษาชาวจีนควรลงเรียนหลักสูตรภาษาไทยเบื้องต้นออนไลน์หรือออฟไลน์ มุ่งเน้นคำศัพท์หรือประโยคที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การสั่งอาหาร และเครื่องดื่ม คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยสามารถเข้าเรียนล่วงหน้าในประเทศจีนผ่านแอปพลิเคชันหรือเว็บไซต์ที่รองรับการเรียนรู้อาษาไทย

2. นักศึกษาชาวจีนควรเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงระหว่างนักศึกษาชาวจีนและนักศึกษาชาวไทย เช่น งานกีฬา เชื่อมสัมพันธ์ เทศกาลประเพณี กิจกรรมวันวัฒนธรรมไทย วันวัฒนธรรมจีน หรือวันวัฒนธรรมนานาชาติ จัดให้มีการแลกเปลี่ยนแสดงวัฒนธรรมและอาหารของแต่ละประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมและเพิ่มโอกาสในการสร้างเครือข่ายเพื่อนใหม่

3. นักศึกษาชาวจีนควรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัล เช่น แอปพลิเคชันแปลภาษาไทย - จีน และแพลตฟอร์มเรียนออนไลน์หรือใช้แอปพลิเคชันที่เป็นประโยชน์ในการเรียน เช่น ระบบการสื่อสารที่ช่วยให้เข้าใจคำศัพท์ที่ใช้ในห้องเรียนและสามารถติดตามการเรียนได้ง่ายขึ้น เพื่อช่วยในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทย

สำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

1. มหาวิทยาลัยควรจัดทำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยเบื้องต้นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ กำหนดให้หลักสูตรมีช่วงเวลาที่สามารถเรียนรู้ได้ตั้งแต่ก่อนเดินทางมาถึงประเทศไทย และเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นทักษะ

การใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน เช่น การขอความช่วยเหลือ ในกรณีฉุกเฉิน การเดินทาง และการทำความเข้าใจกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย เพื่อให้ นักศึกษาต่างชาติสามารถสื่อสารและใช้ชีวิตในประเทศไทยได้อย่างราบรื่น

2. มหาวิทยาลัยควรมีโครงการพี่เลี้ยง (Buddy Program) ที่จับคู่นักศึกษาชาวจีนกับนักศึกษาชาวไทย ในช่วงเริ่มต้นของการศึกษา โดยให้พี่เลี้ยงช่วยแนะนำการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทาง การเลือกซื้อของ การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจจะเป็นการพบปะในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การปรับตัวเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมและสังคม เช่น กิจกรรมวัฒนธรรมไทย-จีน โดยจัดในหอประชุมหรือลานกิจกรรมของคณะ เพื่อให้ นักศึกษาชาวจีนได้แสดงวัฒนธรรมตนเอง การจัดงานเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วันตรุษจีน และกิจกรรมอาสาสมัคร เพื่อให้ นักศึกษาต่างชาติได้เข้าร่วมและเกิดความเข้าใจสังคมไทยมากขึ้น

4. มหาวิทยาลัยควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น รถรับ-ส่งนักศึกษา หรือจักรยานยืมเรียน เพื่อให้ นักศึกษาชาวจีนสามารถเดินทางได้อย่างสะดวก มีสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น Ipad หรือ Tablet ยืมเรียน เพื่อให้ นักศึกษาชาวจีนมีอุปกรณ์สืบค้นข้อมูลการเรียนการสอน มีการแนะนำที่พักหรือมีหอพักสำหรับนักศึกษาต่างชาติ เพื่อให้เกิดความรู้สึกลดความกังวลและสะดวกต่อการเดินทางมาเรียน อีกทั้งควรเพิ่มพื้นที่สำหรับการออกกำลังกาย เช่น สนามกีฬา ฟิตเนส หรือพื้นที่พักผ่อน เพื่อส่งเสริมสุขภาพกายและใจของนักศึกษาต่างชาติควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในห้องเรียน

สำหรับหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ควรให้การสนับสนุนด้านนโยบายในการช่วยเหลือนักศึกษาต่างชาติ โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักศึกษาต่างชาติ เช่น การสนับสนุนงบประมาณสำหรับจัดหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยเบื้องต้น เพื่อช่วยให้นักศึกษาต่างชาติสามารถสื่อสารและเข้าใจบริบททางสังคมของไทยได้ดีขึ้น ลดปัญหาความไม่เข้าใจในการเรียน การใช้ชีวิต และการมีปฏิสัมพันธ์

กับคนไทย ควรส่งเสริมให้แต่ละมหาวิทยาลัยที่มีนักศึกษาต่างชาติร่วมกันพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เกิดมาตรฐานที่สอดคล้องกันและสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้อย่างแท้จริง

2. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรร่วมมือกันในการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีหลากหลายฟังก์ชัน เช่น การแปลภาษา การให้ข้อมูลการเดินทาง การท่องเที่ยว ร้านอาหารใกล้ฉัน บริการสุขภาพ หรือหน่วยงานราชการที่จำเป็น เพื่อช่วยให้นักศึกษาต่างชาติสามารถเข้าถึงข้อมูลสำคัญได้สะดวกและรวดเร็ว ลดความสับสนในการใช้ชีวิตประจำวัน ช่วยให้สามารถวางแผนการเดินทาง รับบริการสาธารณะ และแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยลดความเครียดและสร้างความมั่นใจในการใช้ชีวิตในต่างแดนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต ดังนี้

1. ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา เช่น ข้อมูลพื้นฐาน การศึกษา ภาษา ประสบการณ์ส่วนตัว ด้านทัศนคติและแรงจูงใจ ความสนใจและการใช้ชีวิต เพื่อทำความเข้าใจว่าปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมอย่างไร
2. ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติจากประเทศอื่น ๆ ที่ศึกษาในประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบและหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวในระดับสากล
3. ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น นักศึกษาชาวจีนในระดับมัธยมศึกษา หรือผู้ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากมหาวิทยาลัย เช่น สถาบันสอนภาษาเอกชน
4. ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย อาจารย์ และนักศึกษาไทยเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการช่วยเหลือนักศึกษาต่างชาติให้ปรับตัวได้ดีขึ้น
5. ศึกษามาตรการและแนวทางสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติที่มีประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยไทย และเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยในประเทศอื่น

เอกสารอ้างอิง

- Chareonrook, D. (2024). Communication and cultural adaptation of first year Chinese students, Communication Arts Program of International Rangsit University. *Journal of Communication Arts Review*, 28(1), 40–51. [In Thai]
- Huang, S. Y. (2021). The intercultural adaptations of Chinese students in a Thai international university. *Interdisciplinary Research Review*, 16(5), 8–13.
- Jiang, S., Xu, T., Li, H., Li, M., & Wang, H. (2024). Modeling the societal adaptation and challenge: Living experience of Chinese students studying in Thailand higher education institutions. *Rajapark Journal*, 18(59), 27–49.
- Kang, S., Yossuck, P., Panyadee, C., & Ek-lem, B. (2020). Chinese students' cross-cultural adaptation process and their main difficulties encountered while studying in the upper northern Thai universities. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*, 20(2), 343–372.
- Kedsaboot, J. (2025). Trends in quantitative and qualitative changes of Chinese students in Thailand from 2019 to 2024. *Journal of Social Science Development*, 8(6), 350–361. [In Thai]
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation (MHESI). (2024). *Number of international students in the first semester of academic year 2567*. Retrieved from https://info.mhesi.go.th/stat_std_new.php?search_year=2567
- Nong, W. & Chayanuvat, A. (2024). Intercultural adaptation of Chinese students studying in Thailand: A case of a Thai private university. *Rangsit Journal of Educational Studies*, 11(2), 59–79.

- Nukitragan, K. & Chantaraphaha, K. (2021). *A preliminary study on Chinese students in Thailand*. Bangkok: National Research Council of Thailand (NRCT). [In Thai]
- Oberg, K. (1960). Cultural shock: Adjustment to new cultural environments. *Practical Anthropology*, 7(4), 177 – 182.
- Rakkiattiyod, K., Pewnail, T., Namwat, T., & Khueankob, S. (2017). Cultural adaptation, learning, and communication among Chinese students in Phetchaburi Rajabhat University. *Journal of Humanities and Social Sciences Maharakham University*, 36(2), 60 – 72. [In Thai]
- Rybo–LoPresti, B. & Rhein, D. (2021). A qualitative analysis of academic and cultural adjustment: American students in Thailand, what can be done for them?. *SAGE Open*, 11(1), 1 – 10.
- Songsirisak, P. (2018). Cross–cultural adaptation of Chinese students: Problems and solutions. *Journal of Educational Research, Faculty of Education, Srinakharinwirot University*, 13(2), 221–233.
- Tamkan, Y. (2020). Cultural adaptation of Lao and Vietnamese students in Sakon Nakhon Rajabhat University. *KKU Journal of Humanities and Social Sciences (Graduate Studies)*, 8(1), 89–102. [In Thai]
- Thanuttamanon, B. (2021). Success factors affecting the decision to study at Rajamangala University of Technology Thanyaburi of Chinese students. *Journal of Arts Management*, 5(2), 529–539.
- Utama, N., Phenthong, A., Nartwitchakorn, N., & Jaronsukwimol, N. (2019). Adaptation on culture, learning, and communication of Chinese students studying a master’s degree on Physical Education Program in Institute of Physical Education Chonburi Campus, 2017 Academic Year. *Academic Journal Institute of Physical Education*, 11(1), 304–311. [In Thai]
- Wu, D. (2020). *A study on the influencing factors of international students’ major selection: A case study of Chinese University students studying in Thailand*. (Master’s thesis, Krirk University International College). [In Chinese]
- Yang, X. (2022). *Influencing factors for Chinese students to choose private universities in Bangkok and its surrounding areas for undergraduate study*. (Master’s Independent study, Business Administration, Bangkok University).

